

Көпес қызы мен молда

Бұрынғы заманда бір хан болыпты. Ол заманда хан серіктерімен жүреді екен. Хан серіктерімен бір үлкен тауға келіпті. Оның бауырында бір үлкен өзен бар екен. Хан өзенді жағалап сейіл құрыпты. «Бұған сен бас бол!» – деп біреуді хан қойыпты.

Ол өңірде бір үлкен көпес бай бар екен. Көпестің жалғыз қызы бар екен. Қызы оқымысты, дүниенің тілін біледі екен. «Мен өлгенде, әйеліме зорлық қылмасын», – деп, көпес ханмен тамыр болыпты. Сол шағында бай дүниеден өтіпті.

Ол елде бір үлкен молда бар екен. Бір күндерде қыз терезесінен тысқа қарап отырса, молда терезе алдынан өтіп барады екен. «Біздің әкемізге бата қылып, тамақ ішсін», – деп, молданы қыз үйге шақырыпты.

«Жарайды, қырық кісіге жеткендей тамақ жасап қойсын!» – дейді молда. Түнде молда қыздың үйіне келіп тамақ ішеді. Тамақ ішіп болған соң, молда иек қаққанда, серігі далаға шығып кетеді.

Ертеңгісін қыз ханға барып:

– Түнде бізді жау шауып кетті, – дейді қыз.

– Ол жауды сіз таныдыңыз ба? – депті хан.

– Жауды таныдым, мені шапқан жау – анау! – депті қыз ханның қасында отырған молданы көрсетіп.

– Өтірік айтасың, бұл кісі ешкімге тимейді. Мына қыздың орнын опат қылып, көзін жоғалтыңдар, – депті төлеңгіттеріне хан. Сонда бір төлеңгіті тұрып:

– Ей таксыр, қыздың әкесі бір күндерде сіздің жақсы досыңыз еді, өлтірмеңіз, қызды шәріден қуып жіберіңіз, – дейді. Хан мұны дұрыс көріп қаладан айдап жібереді.

Қыз анасымен беті ауған жаққа қаңғырып кете барады. Күндер, айлар, жылдар өтеді.

Күндерде бір күні жол жүріп, келе жатып су жағасындағы биік

A kereskedő lánya és a molla

Réges-régi időkben élt egy kán. Akkoriban a kánok mindig a kíséretükkel jártak-keltek. Történt egy ilyen alkalommal, hogy az uralkodó kíséretével egy nagy hegyhez érkezett, melynek lábánál egy széles folyó hömpölygött. A kán sétálgatott a folyó mentén, majd így szólt az egyik emberéhez: „Ez a hely tartozzon a te uralmad alá!” Azon a vidéken egy vagyonos kereskedő volt az úr, akinek egyetlen lánya rendkívül művelt volt, a világ minden nyelvét értette.

Ez a kereskedő összebarátkozott a kánnal, hogy a feleségének ne essen bántódása, ha ő már nem él. Be is következett, amitől tartott: itt hagyta e világot.

Élt azon a vidéken egy nagyhatalmú molla is. Egy nap a kereskedő lánya épp az ablakból nézelődött, amikor a molla elment az ablaka alatt. A lány meghívta magukhoz a mollát, hogy olvasson imát apja emlékére, és egyen velük.

– Elfogadom a meghívást, de készíts negyven embernek elegendő ételt! – válaszolta a molla. Éjjel aztán elment a lány házába, és evett-ivott. Miután jóllakott, jelet adott, és kísérete elhagyta a házat.

Másnap a lány elment a kánhoz:

– Éjjel kiraboltak minket – panaszkolta.

– A rablót felismertétek? – kérdezte a kán.

– Igen, én felismertem a rablót. Az az ember fosztott ki minket! – mutatott a lány a kán mellett ülő mollára.

– Hazudsz, ez az ember senkinek sem ártott. A lányt pusztítsátok el, a házat pedig romboljátok le! – adta ki a parancsot a kán a vezíreinek. Egyikőjük azonban nem hagyta annyiban:

– Felséges uram, a lány apja valaha felséged nagyon jó barátja volt, ne ölesse meg, csak üzze ki a városból – mondta. A kán beleegyezett, és kiűzte őket a városból.

Így aztán a lány elindult az anyjával, ment, amerre a szeme látott.

бәйтеректің түбіне келіп шешесімен саялайды. Теректің басында бір топ торғай отыр екен. Шешесімен екеуі жылап жатса, торғайдың біреуі:

– Бұлар неге жылап жатыр? – дейді.

– Хан бұлардың мал-мүлкін шауып алып қойды! – дейді екінші торғай.

– Енді бұл байғұстар қайтіп адам болады?

– Бұлардың жатқан жерінде жеті патшаның малы бар.

– Ол жеті патшаның малын қайтіп алады?

Шешесі шәріге барып, бір сүймен, бір күрек сұрап алып келіп қазса, кісі бойы жерден асыл тас шығады. Сол тасты сүйменмен ұрып сындырса, жеті патшаның малын көмген қойманың аузы ашылар еді. Онда неше түрлі киім, сауыт сайман, арба бар. Оған базардан барып ат сатып алып, арбаға жегіп, қайтадан ханға барып «Қонақпыз!» – десе, хан: «Қон», – дер еді. «Біз бұл жерге үй саламыз!» – десе, хан: «Сал!» дер еді. Онан соң бұлар өзінің бұрынғы орнына салып алар еді, – дейді торғай. Торғайдың айтқандарын қыз естіп жатады.

Қыз түрегеліп, естігенін шешесіне айтады. «Базарға барып, сүймен, күрек сатып әкел», – дейді. Шешесі базарға барып сүймен, күрек сатып әкеледі. Күрекпен қыз теректің түбін қазады. Кісі бойы жер қазған соң астынан асыл тас шығады. Асыл тасты сүйменмен ұрып сындырса, тастың астынан жеті патшаның қазынасы шығады. Шешесі базарға қайтадан барып ат сатып әкеледі. Атқа арбасын жегіп, ерекше киініп қыз ханға келеді. Ханға келіп:

– Қонақпыз! – дейді.

– Қонақ болсаң, кімсің? – дейді хан.

– Мен бір шәріде тұратын ханның баласы едім! – дейді қыз.

– Қонақ болсаң, қон! – дейді хан.

– Біз мұнда тұрып сауда қыламыз, үй тұрғызамыз! – дейді қыз.

– Жә, тұрғызыңыз! – дейді хан.

– Үй тұрғызсақ осы жерде тұрғызамыз! – дейді қыз.

– Бұл жерде тұрғызбаңдар, өйткені бұл жердің иесі өтірік

Napok, hónapok, évek teltek így el, mígnem egy nap, ugyanígy az utat járva, egy vízparti nagy nyárfához érkeztek, ahol megpihentek kissé. A nyárfa tetején egy csapat veréb üldögélt. Amikor a lány anyjával sírva fakadt, a verebek közül az egyik megszólalt:

– Ezek vajon miért sírnak?

– A kán elvette a vagyonukat! – mondta egy másik veréb.

– Így ezek a szerencsétlenek hogyan tudnának újra emberhez méltóan élni?

– Azon a helyen, ahol fekszenek, hét padisah kincse van elrejtve.

– Hogyan lehet megszerezni a hét padisah kincsét?

– Ha az anyja visszamenne a városba egy fészítővasat és egy ásót venni, és azzal ásni kezdenének, egy embernyi mélységből egy drágakő kerülne elő. Ha azt a követ a fészítővassal széttörnék, feltárulna a hét padisah földalatti kincstárának bejárata. Abban néhány váltás ruha, fegyverek, páncél és egy szekér van. Ha a bazárban vásárolnának lovat, befognák a szekér elé, és újra a kán színe elé mennének, és azt mondanák, hogy: „vendégek vagyunk”, akkor a kán megengedné, hogy megszálljanak. Ha azt mondanák, hogy: „ezen a helyen házat építünk”, a kán beleegyezne. Így ők a régi helyükre házat építhetnének – mondta a veréb. A lány meghallotta a verebek csivitelését.

Azonnal felpattant, és elmondta az anyjának, hogy mit tudott meg. „Menj a piacra, vegyél fészítővasat és ásót” – mondta, az anyja pedig úgy is tett. Az ásóval a lány elkezdett ásni a fa tövébenél, majd mikor egy embernyi mélységhez ért, előbukkant a drágakő. Azt széttörte, a kő alól pedig előkerült a hét padisah kincse. Az anyja újból elment a piacra, és lovat vásárolt, amelyet befogtak a szekér elé. A lány férfinak öltözött, és elment a kánhoz.

– Vendégek vagyunk! – mondta.

– Miféle vendégek vagytok? – kérdezte a kán.

– Egy városban lakó kán fia vagyok! – válaszolta a lány.

– Ha vendégek vagytok, szálljatok meg nálunk – egyezett bele a kán.

– Itt fogunk élni, kereskedni és házat építeni – mondta a lány.

– Rendben, építsetek.

– Ha házat építünk, itt akarjuk felépíteni.

айтып, жазаға ұшыраған, бұл жер – құтсыз мекен, – дейді хан.

– Құтсыз болса да сіз ықтияр болсаңыз осы жерге саламыз! – дейді қыз.

– Салсаң сал! – дейді хан. Қыз үй салып, саудасын істеп жатады. Үйінің есігін теректің түбінен шығарып, терезеден қарап отырса, баяғы молда кетіп бара жатыр екен. Қыз молданы: «Бізге қонақ болыңыз», – деп, тағы да шақырады. Молда: «Барайық, кешке алпыс кісіге жеткендей тамақ даярлап қойыңыз», – дейді. Қыз серіктеріне:

– Мен данғыра соққанда, қырық есікті бекітіп тастандар, – деп тапсырады. Кешке алпыс кісі мен молда келеді, келеді де тамақ ішеді. Тамақ ішіп болған соң, молда серігіне: «Жау уақыты!» – дейді, серігі шығып кетеді.

Сонда қыз барабан соғады, серіктері тез есікті бекітеді. Танертең қыз жүгіріп ханға келеді.

– Бұл кім? – дейді хан.

– Бұл – кешегі шәріден қуып жіберілген қыз, – дейді уәзір. Ханның жақсы уәзірі бар екен.

– Өтірігі үшін қуып жіберілген қыз бұл жерден не алады? – дейді хан.

– Ей, тақсыр! Мұны түнде тағы да жау шауыпты, – дейді уәзір.

– Шапқан кім екен? – дейді хан.

– Мұны тағы баяғы молда шауыпты, – дейді уәзір.

– Молда ұсталды ма? – дейді хан.

– Я, ұсталды, – дейді қыз.

Молданы ханға алып келеді.

– Жә, молда! Сен мұны неге шаптың? – дейді хан. Қарабет молда жауап айта алмай төмен қарайды. Сол жерде өлім жазасы беріліп, молда өлтіріледі.

– Молданың жүз кісі серігі бар еді. Олардың да күніге біреуі өлтіріледі.

Ең соңында калған серігі:

«Молданың тыққан қазынасы бар, мен соны айтып берейін, мені өлтірмеңіз», – деп жалынады.

– Ne ide építsétek, mert ennek a helynek a korábbi tulajdonosa hazudott, ezért megbüntettem. Ez a hely szerencsétlen – mondta a kán.

– Ha szerencsétlen is ez a hely, mi akkor is ide szeretnénk építeni, ha felséged is beleegyezik – felelte a lány.

– Ha úgy akarjátok, rendben van – bólintott rá a kán.

A lány felépítette a házat, és kereskedni kezdett. A házat úgy építette, hogy az ajtaja egy fa közelében legyen. Egyszer amikor kinézett az ablakon, meglátta, hogy a már említett molla elment a ház előtt. A lány ismét behívta a mollát:

– Legyen a vendégünk!

– Elmegeyek, de estére készíts hatvan embernek elegendő ételt! – mondta. A lány így szólt a szolgálaihoz:

– Ha elkezdek dobolni, a negyven ajtót zárjátok be – bízta meg őket. Este megérkezett a molla hatvan emberével. Miután ettek-ittak, a molla azt mondta kíséroeinek: itt az idő. Kísérei távozni készültek.

Akkor a lány elkezdett dobolni, szolgálai pedig gyorsan bezárták az ajtókat. Reggel a lány futott a kánhoz:

– Ki ez az ember? – kérdezte a kán.

– Ez az a lány, akit elűzték a városból – mondta a vezír. Ez a kán jó vezíre volt.

– Az a lány, akit a hazugsága miatt kergettünk el? Mit keres itt? – kérdezte a kán.

– Felsőleges uram, ma éjjel is kirabolták – felelte a vezír.

– Ki rabolta ki? – kérdezte a kán.

– Most is ugyanaz a molla – hangzott a vezír válasza.

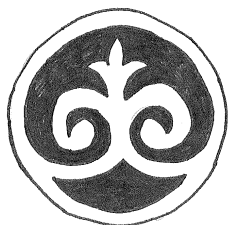
– A mollát elfogták? – kérdezte a kán.

– Igen, elfogtuk – szölt a lány. A mollát a kán elé vitték.

– Molla, miért raboltad ki ezt a lányt? – faggatta a kán a mollát. A szégyentelen molla válaszolni sem tudott, csak a földet nézte. A kán pedig bűnei miatt halálra ítélte, amelyet végre is hajtottak. A mollának akkora már száz emberből álló kísérete volt, azok közül naponta megöltek egyet. A legutolsó még életben levő embere könyörögve fordult a kánhoz:

– A molla elrejtette a kincseit. Elmondom a helyét, csak kímélje

– Жә, сені өлтірмейік, бұл молда қайдан келді? – дейді хан.
Жеті қаланы қырып келді, – дейді молданың серігі.
– Ол жеті қаланың қазынасы қайда? – дейді хан.
– Оның бәрі мұнда көмулі, – дейді серігі.
Сөйтіп, жігіт арамза молданың далаға тыққан қоймасын ханға тауып беріп, өзі ханға сенімді уәзір болады.

meg az életemet!

- Rendben, életben maradhatsz. Honnan jött ez a molla?
- Hét várost is tönkretett, mielőtt idejött – felelte a molla kísézője.
- Hova lett annak a hét városnak a kincse?
- Az összes itt van eltemetve – válaszolta a kíséző.

Így mutatta meg az ifjú az álnok molla pusztában elrejtett kincsét, és attól fogva a kán hűségese vezíre lett.

